

Kaustisen kunnan tarkastuslautakunnan arviointikertomus vuodelta 2021

Sisällysluettelo

1.	PUHEENJOHTAJAN KATSAUS	3
2.	LAUTAKUNNAN TOIMINTA	4
A.	Lautakunnan kokoonpano	4
B.	Tarkastuslautakunnan tehtävät ja toiminnan tarkoitus sekä tavoitteet	4
C.	Toimintamuodot	5
D.	Arvio kunnanhallituksen laatiman toimintakertomuksen laadusta, luotettavuudesta ja kehittämistarpeesta	5
3.	EDELLISTEN VUOSIEN ARVIOINTIKERTOMUSTEN JOHDOSTA TEHTYJEN TOIMENPITEIDEN ARVIOINTI	6
	Sivistystoimen vastuualue	6
	Teknisen lautakunnan vastuualue	6
	Ympäristölautakunnan vastuualue	9
	Kaikki lautakunnat	9
	Kunnanhallituksen ja valtuuston vastuualue	10
4.	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI	12
	Strategian tavoitteiden toteutuminen	12
	KAUSTINEN ON VIIHTYISÄ JA PALVELEVA	12
	KAUSTINEN ON YRITYSMYÖNTEINEN JA MAHDOLLISTAVA	13
	KAUSTISEN TOIMINTAKULTTUURI PERUSTUU YHTEISTYÖHÖN JA KESTÄVÄÄN TOIMINTAAN	13
	Taloudelliset tavoitteet	14
	Investoinnit	14
5.	HENKILÖSTÖ	15
6.	KUNTAKONSERNILLE ASETETTUJEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN	15
7.	TALOUDEN TASAPAINOTTAMISTOIMENPITEIDEN ARVIOINTI	16
8.	MUUT HAVAINNOT	16
9.	YHTEENVETO	16
10.	TARKASTUSLAUTAKUNNAN ESITYS KUNNANVALTUUSTOLLE	16
11.	ALLEKIRJOITUKSET	17

1. PUHEENJOHTAJAN KATSAUS

Uutena tarkastuslautakunnan puheenjohtajana kiinnitän huomiota todennäköisesti eri asioihin, kuin edeltäjäni ja koska kokemukseni sekä tietoni kunnan toiminnoista uutena valtuutettuna on melko kapea, niin huomioni kiinnittyy asioihin, jotka pystyn näkemään tai kuulemaan. Lautakunnassamme on myös kokeneempia jäseniä ja kokenut sihteeri, joten eiköhän näkemykseemme liity syvyyttäkin.

Kuntastrategian toteutumisen seuranta on tarkastuslautakunnan päällimmäisiä tehtäviä. Strategian sisällöllä ja rakenteella on suuri merkitys siihen, miten strategiaa voidaan toteuttaa, seurata ja mitata onnistumista. Nykyisen strategian sisältö on hiukan liikaa toiveiden ja visioiden esittämistä ja vaatisi enemmän konkretiaa.

Tuloslaskelmassa sisäiset ostot ja myynnit ovat varsin kaukana budjetoiduista monissa kohdin. Tämä hankaloittaa toimialan tuloksen seurantaa, vaikka konsernin tulokseen sillä ei olekaan vaikutusta. Tällä kohdin olisi syytä terävöittää budjetin laadintaa.

Henkilöstön kuulemisten yhteydessä on käynyt varsin ilmeiseksi henkilöstön jaksaminen. Syitä on varmasti monenlaisia; korona-pandemia, vaatimusten muutokset, henkilöstön määrä, jne.. Tilanne on vakava ja asioiden juurisyihin olisi syytä paneutua voimakkaasti ennen, kuin tilanteella alkaa olla vakavampia vaikutuksia toimintaan. Henkilöstön mitoituksessa ja osaamisessa on muistettava riskien hallinta, esimerkiksi kuinka pystytään hoitamaan palkan maksu, mikäli kahdesta osaajasta on toinen vuosilomalla ja toinen sairastuu.

Edellä mainitut haasteet eivät ole uusia, vaan ovat syntyneet ajan kanssa. Niihin on kuitenkin syytä paneutua ennen kuin niistä aiheutuu suurempia huolia. Uskon ja toivon, että muuttuva tilanne SOTE asioiden siirryttyä aluehallintoon antaa mahdollisuuden paneutua kunnalle jäävien tehtävien parempaan hoitoon.

Juha Kauppinen

2. LAUTAKUNNAN TOIMINTA

A. Lautakunnan kokoonpano

Jäsen	Varajäsen
Juha A. Kauppinen, puheenjohtaja	Marianne Virkkala
Pilvi Norrena, varapuheenjohtaja	Jussi Mäkipelto
Seija Kaustinen, jäsen	Oili Salo
Raija Läspä, jäsen	Anna-Kaarina Kuorikoski
Toni Anttila, jäsen	Kai Myllymäki.

B. Tarkastuslautakunnan tehtävät ja toiminnan tarkoitus sekä tavoitteet

Tehtävät ja toiminnan tarkoitus:

- valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
- arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
- arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
- huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
- valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoitusvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi;
- valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskevista hallintosäännön määräyksistä sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarviosta.

Tavoitteet:

Tarkastuslautakunnan on kuntalain §:n 121 mukaisesti arvioitava, ovatko valtuuston tilikaudelle asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Arviointi kohdistuu kunnan omalle toiminnalle asetettujen tavoitteiden ohella kunnan tytäryhteisöille asetettujen tavoitteiden toteutumiseen.

Arviointia tehdään tarkastuslautakunnan kokouksissa saatujen tietojen perusteella. Lisäksi arvioinnissa käytetään kunnan tilinpäätöstietoja sekä muita olennaisia talouden ja toiminnan raportteja.

Tarkastuslautakunnalla on myös salassapitoa koskevien säännösten estämättä oikeus saada kunnan viranomaisilta tiedot ja nähtävikseen asiakirjat, joita se pitää tarpeellisina arviointitehtävän hoitamiseksi.

Arvioinnin tulokset esitetään vuosittain arviointikertomuksessa. Kertomus on tarkastuslautakunnan käsitys siitä, miten kunnanhallitus, muut kunnan viranomaiset ja kunnan tytäryhteisöt ovat onnistuneet valtuuston tahdon toteuttamisessa.

Tarkastuslautakunta voi antaa valtuustolle muitakin tarpeellisena pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista. Myös muu kuin tilinpäätöksen yhteydessä annettava raportointi valtuustolle on mahdollista, kun tarkastuslautakunta katsoo esimerkiksi asian kiireellisyysden tätä vaativan.

Vuoden 2021 arviointikohteet olivat:

- Strategian toteutuminen koko kuntakonsernissa
- Konserniohjauksen toimivuus
- Konserniyhteisöjen tavoitteiden toteutuminen
- Sisäisen valvonnan järjestäminen ja riskienhallinta
- Talous ja tasapainottamistoimenpiteet
- Investoinnit
- Henkilöstö
- Ostopalvelujen laadun valvonta / jäsenkuntalaskutus
- Sivistyslautakunta, talous
- Perusopetus
- Tekninen lautakunta, talous
- Musiikkilukion rakentaminen
- Ympäristölautakunta, talous

Arviointikohteita ja arvioinnin painopisteitä kohdistettiin tilanteiden vaatimalla tavalla.

C. Toimintamuodot

Tarkastuslautakunta on kokoontunut vuosien 2021 – 2022 aikana vuoteen 2021 kohdistuvan arvioinnin suorittamista varten seitsemän kertaa. Kokouksissaan lautakunta on kuullut kunnanhallituksen puheenjohtajaa, kunnan johtavia viranhaltijoita ja keskustellut heidän kanssaan kunnan hallinnon ja taloudenhoidon ajankohtaisista asioista ja tulevaisuuden näkymistä. Lautakunta on tutustunut muiden lautakuntien, kunnanhallituksen ja -valtuuston pöytäkirjoihin sekä muiden sidosryhmien pöytäkirjoihin.

Vuosi 2021 oli tarkastuslautakunnan ensimmäinen toimintavuosi, jolloin lautakunta perehtyi kunnan eri toimielinten toimintaan. Tulevina vuosina valitaan arvioinnin painopistealueet yksityiskohtaisemmin.

D. Arvio kunnanhallituksen laatiman toimintakertomuksen laadusta, luotettavuudesta ja kehittämistarpeesta

Toimintakertomus on ensisijaisesti vastaus valtuuston talousarviossa hyväksymiin tavoitteisiin ja laajempi yksityiskohtainen vuosikertomus voidaan laatia erikseen. Tällä hetkellä toimintakertomus sisältää turhan laajan kertomuksen.

Toimintakertomus on luotettava esitys toiminnasta, mutta laajuutensa takia melko raskas.

3. EDELLISTEN VUOSIEN ARVIOINTIKERTOMUSTEN JOHDOSTA TEHTYJEN TOIMENPITEIDEN ARVIOINTI

Sivistystoimen vastuualue

Edellisten vuosien huomioid	Tilanne
Esteellisyysmerkinnöissä on ollut parannettavaa.	Ei huomautettavaa.
Edelleen on palkattu henkilökuntaa, vaikka omalla hallinnonalalla on ollut lomautettuja. Tarkastuslautakunnan mielestä tämä on nyt saatettava lainmukaiselle tasolle. Lautakunta on huomauttanut tästä jo useiden vuosien ajan. Olisiko lomautetut voitu kutsua töihin, silloin kun sijaisia tarvitaan ja vuosilomat sijoittaa koko lomaudelle 1.5. – 30.9. siten, että sijaisten määrä jää mahdollisimman pieneksi?	Asiaa seurataan.
Sivistystoimi on tehnyt vuonna 2020 kyselyn palveluistaan asteikolla 1 – 5. Kyselyn tulokset sijoittuvat reilusta kahdesta kolmeen. Tarkastuslautakunta pitää hyvänä, että kysely on tehty. Tuloksien perusteella hallintokunnan pitäisi kuitenkin miettiä, miten parantaa toimintaa ja tehdä uusi seurantakysely samoista aiheista 1,5 – 2 vuoden kuluttua.	Asiaa seurataan.
Vuoden 2021 huomioid	

Teknisen lautakunnan vastuualue

Edellisten vuosien huomioid	Tilanne
tekninen lautakunta on 5.2.2019 myöntänyt kahdelle nuorisovaltuuston jäsenelle puhe- ja läsnäolo-oikeuden kokoukseen, vaikka ohjeiden mukaan olisi tullut myöntää vain yhdelle.	Ei huomautettavaa.
Useiden kokousten oikaisuvaatimusohjeet on täytetty puutteellisesti. Kotisivuille julkaisupäivä puuttuu.	Ei huomautettavaa.
Tekninen lautakunta on 21.5.2019 § 39	Ei huomautettavaa.

käsitellyt liikenneympyrän viulun toteutuksen tarjouksia ja äänestänyt asiasta. Äänestykseen ei kuitenkaan ole kirjattu minkälaisen äänestysesityksen puheenjohtaja on tehnyt ja, että lautakunta on äänestysesityksenmuodon hyväksynyt. Samassa kokouksessa on päätetty ostaa nurmikon leikkuu Kaustisen 4H-yhdistykseltä, joka on aikaisempinakin vuosina työn suorittanut, jolloin rahaa on kulunut noin 15.000 €. Hankinta olisi pitänyt kilpailuttaa kunnan hankintaohjeiden mukaisesti. Edelleen samassa kokouksessa on käsitelty musiikkilukion rakennushanketta ja asiasta on äänestetty. Äänestystulokseen olisi pitänyt merkitä ketkä ovat äänestäneet esittelijän esityksen puolesta ja ketkä Ukskosken esityksen puolesta.	
Tekninen johtaja on 25.2.2019 tekemällään viranhaltijapäätöksellä hankkinut Tanhuanpään alkaloitilaitokselle saneerauksen, joka on hinnaltaan ollut 53.540 €. Kunnanhallituksen antaman talousarvion täytäntöönpano-ohjeen mukaisesti Viranhaltijapäätöksiin tehtävien hankintojen yläraja on talousarvion puitteissa 15.000 euroa. Tekninen lautakunta on 5.2.2019 § 6 valtuuttanut teknisen johtajan tekemään päätöksen. Tekninen lautakunta ei voi siirtää hankintavastuuta tekniselle johtajalle, koska se kuuluu lautakunnan päätösvaltaan.	Ei huomautettavaa.
Teknisen toimen hankinnoissa on paljon ollut myös suorahankintaa, eikä päätöksissä ole mainittu, että hintatietoja olisi kysytty taikka kilpailutusta tehty. Kaikkea ei voi selittää esim. kiireellä.	Asiaan tulee kiinnittää huomiota. Muuten ei huomautettavaa.
Teknisen toimen tulee kiinnittää huomiota pöytäkirjamerkintöjen tarkkuuteen. Teknisen toimen tulee myös noudattaa hankinnoissa kunnan hankintaohjeita.	Ei huomautettavaa.
Vs. tekninen johtaja on tehnyt ympäristötarkastajaa koskevia viranhaltijapäätöksiä toistuvasti. Ympäristötarkastaja on vs. teknisen johtajan vaimo, eikä hän esteellisenä olisi voinut päätöksiä tehdä. Tarkastuslautakunta kehottaa	Ei huomautettavaa.

kiinnittämään kaikessa toiminnassa huomiota esteellisyyksiin.	
Tekninen lautakunta ei käsitellyt vuoden 2019 arviointikertomuksessa mainittuja lautakunnan alaisuuteen kuuluvia havaintoja, eikä antanut vastinetta niihin. Vastine on ainoastaan merkitty tiedoksi. Vastine on siten pelkästään teknisen johtajan jättämä, vaikka arviot koskivat myös koko lautakunnan toimintaa.	Ei huomautettavaa.
Esteellisyyksien syiden merkitseminen puutteellista, esteellisyyksien syyt puuttuvat osasta pöytäkirjoja.	Ei huomautettavaa.
Tekninen lautakunta on käsitellyt 21.4.2020 § 35 Veteraanien, puolisoitten, leskien ja pikkulottien kotiin kuljetettavia aterioita. Asia on tuolloin jätetty pöydälle. Asiaa ei ole käsitelty uudelleen vuoden 2020 aikana. Hyvän hallintotavan mukaan pöydälle jätetty asia on käsiteltävä uudelleen viipymättä.	Asia on jätetty kunnanhallituksen päätettäväksi, mutta siitä ei ole tehty päätöstä. Toimielimen, jolle asia on virheellisesti esitetty, tulee saattaa asia käsiteltäväksi toimivaltaiselle toimielimelle (hallintolaki).
Kunnan taseessa 2020 vaihto-omaisuudessa on 32.855,26 € (edellisvuonna sama vaihto-omaisuuden arvo). Varastoinvetaariluettelon mukaan varaston arvo on 89.657,94 €. Teknisen toimen ja kirjanpidon tulee huolehtia tietojen oikeellisuudesta.	Kunnan taseessa 2021 vaihto-omaisuudessa on 40.190,82 €. Varastoinvetaariluettelon mukaan varaston arvo on 54.712,68 €. Kunnan taseessa v. 2021 on edelleen huomattava ero. Teknisen toimen ja kirjanpidon tulee huolehtia tietojen oikeellisuudesta ja teknisen toimen tulee täsmäyttää varaston arvo kirjanpitoarvoon.
Vuoden 2021 huomioid	
Pöytäkirja 7.9.2021 §96: Vain voittaneen tarjouksen hinta ilmoitettu, muut puuttuvat. Pöytäkirja 7.9.2021 §97: Kilpailevan tarjouksen hintaa ei ole ilmoitettu (SL Palvelut Oy). Pöytäkirja 26.10.2021 §114: Hankitun sähköenergian hintaa ei ole ilmoitettu eikä tarjouksia julkistettu. Pöytäkirja 26.10.2021 §115: Kanttorilan purkutöiden hintaa ei ole ilmoitettu eikä tarjouksia julkistettu.	

Pöytäkirja 26.10.2021 §120: Maankäytön suunnittelun hintoja ei ole ilmoitettu eikä tarjouksia julkistettu. Pöytäkirja 23.11.2021 §126: Oliko sähkön kilpailutuksen tarjouksia muita kuin VENI? Pöytäkirjoissa tulee olla kaikki päätöksen perusteisiin vaikuttaneet tekijät, mikäli ne eivät ole salaisia.	
---	--

Ympäristölautakunnan vastuualue

Edellisten vuosien huomiot	Tilanne
Osa muutoksenhakuohjeista on täytetty puutteellisesti, ei ole mm. mainintaa siitä, että jos saa hakea oikaisua lautakunnalta silloin ei saa tehdä valitusta.	Ei huomautettavaa.
Pöytäkirjasta 9.5.2019 § 26 puuttuu esittelijän esitys.	Ei huomautettavaa.

Kaikki lautakunnat

Edellisten vuosien huomiot	Tilanne
Tarkastuslautakunta kiinnittää edelleen huomiota pöytäkirjamerkintöihin ja kehottaa lautakuntien puheenjohtajia ja pöytäkirjanpitäjiä huolellisuuteen mm. esteellisyyksien ja äänestysten kirjaamisessa pöytäkirjoihin.	Ei ole huomattu järjestelmällisiä puutteita.
Esteellisyyksistä pitää kirjata esteellisyyden peruste hallintolain 28 §:n mukaisena. Lisäksi tarkastuslautakunta kehottaa puheenjohtajia ja pöytäkirjanpitäjiä kertaamaan kuntalakia, hallintolakia ja kunnan hallintosäntöä sekä hankintaohjeita.	Ei ole huomattu järjestelmällisiä puutteita.
Vaihtuvuus kunnan teknisissä palveluissa	Kysymys on edelleen ajankohtainen, mutta ei

(toimistossa) on ollut suurta ja hakemuksia avoinna oleviin virkoihin on tullut vain vähän. Mitä voisimme tehdä, että Kaustisen kunta olisi vetovoimainen ja pitovoimainen työnantaja?	kuulu tarkastuslautakunnan tehtäviin.
Henkilökunnan suuri vaihtuvuus muodostaa henkilöriskin.	Kysymys on edelleen ajankohtainen ja lautakuntien on se tiedostettava. Tarkastuslautakunta seuraa asiaa ja huomauttaa siitä, mikäli se vaarantaa liiaksi toimintaa. Kriittisissä toiminnoissa tulee olla varahenkilö asioiden sujuvan hoitamisen takaamiseksi.
Osasta pöytäkirjoista puuttuu nettiin julkaisupäivä.	Ei huomautettavaa.
Jos henkilö on tullut kokoukseen kesken asian käsittelyn pöytäkirjasta ao. asian kohdalta puuttuu saapumisaika.	Ei ole huomattu järjestelmällisiä puutteita.
Esteellisyyksien syiden merkitsemiseen tulee kiinnittää huomiota edelleen (hallintolaki 28 § mukaisesti).	Ei ole huomattu järjestelmällisiä puutteita.

Kunnanhallituksen ja valtuuston vastuualue

Edellisten vuosien huomiot	Tilanne
Kaustisen kunnan maapoliittinen ohjelma jäi hallituksessa pöydälle 4.2.2019, asiaa ei ole tuotu uudelleen kunnanhallituksen käsittelyyn eikä sitä ole alemmissa toimielimissä otettu uudelleen käsiteltäväksi. Hyvän hallintotavan mukaisesti pöydälle jääneet asiat tulisi valmistella pikaisesti uuteen käsittelyyn.	Maankäyttötoimikunnassa on käytössä uusittu "STRATEGINEN MAANKÄYTTÖ JA KAAVOITUS Kehitysohjelma", mutta sitä ei ole käsitelty hallituksessa eikä toimielimissä.
Kuntastrategian päivittäminen on tarpeen toteuttaa vielä kuluvan vuoden aikana.	Kuntastrategian päivittäminen on menossa, mutta tuloksia ei ole vielä. Asiaan tulee ehdottomasti paneutua ja saada päivitetty strategia viimein valtuuston hyväksyttäväksi, sillä se on tärkein kunnan toimintaa ohjaava tavoite. Kuntalaki §14.
Tarkempi tavoitteiden asettaminen ja ohjaaminen tytäryhtiölle kirjallisesti sekä myös talousarvion yhteydessä.	Asiaan tulee kiinnittää huomiota ja tytäryhtiöille tulee antaa selkeät tavoitteet myös talousarvion yhteydessä.
Yleisavustusten jakaminen on lisääntynyt vuosittain, vaikka taloustilanteemme on	Tämä liittyy poliittiseen päätöksentekoon eikä liity suoraan tarkastuslautakunnan toimintaan,

heikko.	mutta huomattavaa on, että yleisavustusten määrä on pienentynyt edellisen vuoden tilinpäätöksestä noin 91 000 euroa.
Kunnan tilinpäätös ei valmistunut ajoissa, kunnanhallitus hyväksyi ja allekirjoitti sen vasta kokouksessaan 20.4.2020. Kunnanhallituksen tulee huolehtia tilinpäätöksen valmistumisesta maaliskuun loppuun mennessä.	v. 2021 tilinpäätös valmistui ajoissa, eli 28.3.2022.
Kunnan tilinpäätösasiakirjaa tulee lyhentää siten, että siihen otetaan vain valtuustotasolla määritellyt tavoitteet ja niiden toteutuminen. Hallintokunnat voivat omille lautakunnilleen antamissaan toimintakertomuksissaan, kertoa enemmän, mutta niitä ei oteta tilinpäätösasiakirjaan.	V. 2021 tilinpäätöksen esittelyn laajuus on riittävä kokonaiskuvan saamiseksi toiminnasta ja ilman, että informaation sisältö kärsisi liiaksi.
Vuoden 2021 huomiot	
Henkilöstöriskin hallintaan tulee kiinnittää huomiota siten, että lomat ja muut poissaolot eivät vaaranna kriittisten toimintojen toteutumista.	Hallintojohtaja on kiinnittänyt asiaan huomiota ja pyrkii pienentämään henkilöstöstä johtuvia riskejä toimialojen johtajien kanssa.
Henkilöstö on ollut korona pandemian ja muiden muutosten vuoksi paineen alla. Henkilöstön hyvinvointiin tulee kiinnittää huomiota, sillä on suuri vaikutus sairauspoissaoloihin, henkilöstön vaihtuvuuteen ja kunnan vetovoimaan työnantajana.	Hallintojohtaja on kiinnittänyt asiaan huomiota ja pyrkii parantamaan henkilöstön hyvinvoinnin tasoa yhdessä toimialojen kanssa.
Kokouspöytäkirjoissa on paljon teknisiä lyhenteitä liittyen kaavoituksiin. Pöytäkirjoissa tulisi lyhenteiden merkitys avata päätösten ymmärtämiseksi.	Asiasta on viestitetty kunnanjohtajalle jo v. 2021 loppuvuodesta ja vastauksessa on tekninen johtaja luvannut vähentää lyhenteiden käyttöä.
Kunnanhallituksen pöytäkirjassa 3.5.2021 on esitetty tytäryhtiöiden talousarvioraportti. Raportissa ei ollut tytäryhtiöiden taloudellista kehitystä kuvaavia lukuja.	Kunnanjohtaja on luvannut lisää tarkempaa talousseurantaa ja tavoitteellisuutta osakeyhtiölain puitteissa.
Laskettelurinteen toiminnan jatkamiseksi tehdyt päätökset ja työryhmän toiminta: Varsinkin tällaisten vaikeiden ja tunteita herättävien asioiden ratkaisemiseksi tulee asiaan paneutua ripeästi ja tarmokkaasti, sillä pitkittyessään niiden ratkaiseminen vaikeutuu ja vaara tehdä virheitä suurenee. Ulkopuolisen selvityshenkilön palkkaaminen asian ratkaisemiseksi on suositeltavaa.	Huomioitavaksi.

Kunnanhallituksen pöytäkirja 16.8.2021 §108: Uusi suojelusuunnitelma oli nähtävillä 31.5.-1.7.2019 välisen ajan teknisessä toimessa. Kunnan strategiassa 2018-2025 on mainittu avoimuus, viestintä ja osallistava kuntalainen. Strategiaa palvelisi paremmin, mikäli nähtävillä olot olisi toteutettu myös internetin kautta.	Pöytäkirjan kirjaus on ollut puutteellinen. Suojelusuunnitelma oli ollut nähtävillä myös internetissä, vaikka sitä ei pöytäkirjassa mainittu.
Sidonnaisuusilmoitukset on saatu kaikilta, joilta se on vaadittu. Ilmoitusten jättö on vienyt aivan liian paljon aikaa ja ryhtiliikettä kaikilta toimielimiltä toivotaan.	Huomioitavaksi.

4. TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

Toimintavuosi oli strategiakauden viimeinen vuosi. Toiminnan onnistuminen koko strategiakaudella ja strategisten painopisteiden näkökulmasta on osin onnistunut hyvin ja strategialla näyttäisi olleen toimintaa ohjaava vaikutus. Jotkin osa-alueet strategiassa vaatisivat vielä pohdintaa ja panostusta. Uuden strategian painopisteitä ja tavoitteita tulee punnita tarkkaan, jotta siitä ei tule vain unelmaa vaan mahdollisuuksien rajoissa ollut päämäärä. Strategian formaatin tulisi olla myös selkeä ja laadittuna siten, että sen toteutumisesta on mahdollisimman helppo seurata ja mittarointi olisi mahdollista.

Strategian tavoitteiden toteutuminen

KAUSTINEN ON VIIHTYISÄ JA PALVELEVA

TAVOITE	TOTEUTUMINEN
Kuntalaisilla on saatavilla laadukkaita ja edullisesti tuotetut lähipalvelut. Toisen asteen opiskelupaikkamme ovat valtakunnallisesti houkuttelevimpia. Käytämme tiloja monipuolisesti.	Kaustisen palvelut ovat hyvät verrattuna yleisesti saman kokoisiin kuntiin Suomessa ja paikkakunnan yleinen hintataso on edullinen. Toisen asteen opiskelupaikat ovat varsinkin musiikkilukion osalta varsin houkuttelevat. Kuitenkin Kaustisen musiikkilukion opiskelijamäärä on pysynyt kutakuinkin samana strategiakaudella 2017-2021. Tilojen käyttö ei ole ollut laajinta mahdollista, mutta osasyynä lienee korona pandemia.
Asuin- ja elinympäristömme on viihtyisä, terveellinen ja kannustaa liikkumaan. Alueiden monipuolinen käyttö ja rakentaminen luo edellytyksiä hyvälle elinympäristölle.	Hyvinvointikertomusta ollaan päivittämässä. Tavoite "40 uutta vuokra-asuntoa vuosina 2019-2020" ei ole toteutunut. Kunta on hyvin ottanut huomioon eläkeläisten tarpeet liikuntapalveluissa ja esim. levähdyspenkeistä keskustan alueella.
Palveluidemme vetovoimaisuus lisääntyy	Luovuus on saanut Kaustisen viulunsoiton

luovuuden avulla: yhdessä henkilöstön, kolmannen sektorin ja asukkaiden kanssa tuotettu sisältö (viestintä, tapahtumat) rakentavat yhteistä Kaustisen kunnan tarinaa.	Unescon maailmanperintölistalle ja tuonee vetovoimaisuutta ja rakentavat yhteistä Kaustisen kunnan tarinaa.
--	---

KAUSTINEN ON YRITYSMYÖNTEINEN JA MAHDOLLISTAVA

TAVOITE	TOTEUTUMINEN
Kaustinen tunnetaan kansallisesti ja kansainvälisesti kulttuuristaan, elävästä kulttuuriperinnöstään, teollisuudestaan ja luonnonvaroistaan.	Kaustinen on päässyt Unescon aineettoman maailmanperinnön luetteloon, joka on tuonut näkyvyyttä kansallisesti ja kansainvälisesti. Kaustisen jäsenkorjaus ja kansanparannus on laajalti tunnettua ja tänne tullaan käyttämään tätä palvelua kauempaakin. Litium on ollut vuosia julkisuudessa ja viime vuosina yhä enemmän liikenteen sähköistymisen vuoksi. Samalla on julkisuudessa esiintynyt myös litiumin kaivostoiminta sekä rikastus. Muu teollisuus ei ole laajalti tunnettua.
Olemme Keski-Pohjanmaan houkuttelevin alue uusien asukkaiden ja yritysten sijoittumiselle ja investoinneille. Kaustisella on maakunnan paras toimintaympäristö yrittämiselle. Monipuolisella sekä oikein suunnatulla kaavoituksella ja infralla mahdollistetaan yritysten ja asukkaiden muuttoa kuntaan.	Kaustinen ei ole toimillaan erottunut muista Keski-Pohjanmaan kunnista houkuttelevana asukkaiden ja yritysten sijoittumiselle. Työttömyysasteen vuosikeskiarvo oli 7,5 %, joka oli 1 % vähemmän, kuin v. 2020 (8,5 %). Tämä osoittaisi, että tavoite yritysten toimintaympäristön paranemiselle saavutettaisiin. (Maakunnan työttömyyden vuosikeskiarvo oli 9,9 ja koko maan 11,4 %). Tavoite asukaslukumme kasvusta keskimäärin 1,5 % vuodessa ei ole toteutunut.
Kuntakeskuksemme asema alueen kaupallisena palvelukeskuksena on vahvistunut.	Kuntakeskuksen asema alueellisena palvelukeskuksena ei ole vahvistunut palvelujen lisääntymisenä tai parantumisena vaan pikemminkin toisten kuntakeskukien palvelujen pienenemisenä.

KAUSTISEN TOIMINTAKULTTUURI PERUSTUU YHTEISTYÖHÖN JA KESTÄVÄÄN TOIMINTAAN

TAVOITE	TOTEUTUMINEN
Kuntakonsernimme toiminta on kestäväällä	Kunnan tilinpäätös v. 2021 antaa positiivisen

pohjalla ja toimii tuloksekkaasti.	signaalin.
Päätöksentekomme ja yhteistyömme perustuu myönteisyyteen, vahvaan me-henkeen ja osallisuuteen.	
Kuntakonsernilla on toimivat, terveelliset ja turvalliset toimitilat joiden käyttöaste on korkea.	Uusi rakennuskanta (musiikkilukio, yläkoulu, päiväkot) on nostanut toimitilojen laatua huomattavasti. Koulurakennuksia on käytetty mm. festivaalien käyttöön.
Olemme houkutteleva työnantaja ja meillä on hyvinvoiva, osaava ja sitoutunut henkilöstö.	Tällä saralla on vielä haasteita. Henkilöstö on osaava ja sitoutunut, mutta työnantajan on varattava riittävä mahdollisuus koulutukseen ammattitaidon ylläpitämiseksi tasapuolisesti.

Taloudelliset tavoitteet

Kaustisen kuntastrategian tavoitteena on kestävä kuntatalous ja tuloksellinen palvelutuotanto.

Kaustisen kunnan tilikauden tulokseksi vuonna 2021 muodostui 833 000 euron ylijäämä.

Kunnanvaltuuston hyväksymän talousarvion ylijäämä oli 176 000 euroa, eli tulos oli erittäin hyvä.

Kertynyt alijäämä, jota oli v. 2020 tilinpäätöksessä -535 tuhatta euroa, oli 299 tuhatta euroa, joka poisti uhkan talouden kriisiytymisestä. Kaustinen kuuluu siihen 241 kunnan joukkoon 309:stä, joilla tulos on positiivinen.

Kuntien vuosikate % poistoista keskimäärin on 144 %. Kaustisella se on 155%. Tulos on erittäin hyvä.

Kuntien lainakanta keskimäärin 24,11 miljoonaa euroa. Kaustisella se on 32,26 miljoonaa euroa. Tähän on syytä kiinnittää seuraavina vuosina huomiota. Lainakannan kasvuksi oli talousarviossa 6,548 miljoonaa euroa kun tilinpäätöksessä se oli 9,340 miljoonaa euroa. Eroa on 42%, joten talousarvion ei voida katsoa toteutuneen tältä osin. Mitkä syyt ovat johtaneet lainakannan ennakoitua suurempaan kasvuun?

Kunnan strategian tavoite tasapainoinen kuntatalous näyttää tilinpäätöksen valossa olevan toteutunut.

Investoinnit

Investointien rahavirta oli talousarviossa -7,178 miljoonaa euroa ja tilinpäätöksessä se oli -6,237 miljoonaa euroa. Toteuma on 16 % suunniteltua pienempi, joka tarkoittaa, että kaikkia suunniteltuja investointeja ei ole tehty tai investoinnit on saatu hankittua suunniteltua edullisemmin.

5. HENKILÖSTÖ

31.12.2021 määräaikaisessa tai vakituksessa palvelussuhteessa oli 271 henkilöä, joista naisia 202 ja miehiä 69. Nämä luvut sisältävät uuden raportointitavan myötä lukion sivutoimiset tuntiopettajat noin 10 henkilöä. Vakituksia työntekijöitä 31.12. on ollut 209, joista miehiä oli 53 ja naisia 156. Henkilötyövuosia vuonna 2021 tehtiin 261.

Sairauspoissaoloja henkilöstöllä oli yhteensä 5 514 kalenteripäivää, mikä tarkoittaa noin tuhannen kalenteripäivän ja 24,2 %:n kasvua kokonaispoissaoloissa. Henkilöä kohden poissaoloja oli vuonna 2021 20,35 kalenteripäivää, (jakajana 31.12. palvelussuhteessa olevat, 271 henkilöä) kun vuonna 2020 henkilöä kohden poissaoloja oli 17,62 kalenteripäivää (jakajana 31.12.2020 palvelussuhteessa olevat, 252 henkilöä). Henkilötyövuotta kohden poissaolot olivat kuitenkin viime vuoden tavoin 21 kalenteripäivää. Korona-ajan ohje poissaoloon lievissäkin oireissa tai koronatestitulosta odotellessa nostaa sairauspoissaolojen määrää ammateissa, joissa etätöyön mahdollisuutta ei juuri ole. Vuonna 2019 kuntatyöntekijät olivat poissa töistä oman sairauden takia keskimäärin 16,5 päivää ja vuonna 2020 määrä oli 16,7 päivää. Sairauspoissaolojen palkkakustannus sisältäen työtapaturmat ilman sivukuluja vuonna 2021 oli 321 453,90 €, joka vastaa koko kunnan henkilöstön palkkasummasta 3,65 %:a (vuonna 2020 oli 275 856,92 €, joka vastaa koko kunnan henkilöstön palkkasummasta 3,00 %:a). Sairauspoissaolojen palkkakustannukset kasvoivat siten 16,5 %:lla.

Henkilöstökulut sivukuluineen olivat -11,065 miljoonaa euroa, jossa oli kasvua 5,9 % vuodesta 2020, joka on lähellä kuntien keskiarvoa.

Ammatillinen täydennyskoulutus on toimialojen vastuulla. Kunnanjohtajan ja hallintojohtajan välillä on keskusteltu, että taloustilanteen kohentuessa henkilöstöhallintoon voisi varata pienen määrärahan koulutuksiin, joiden hankinnasta päättää yleishallinto esim. koko henkilöstölle. Ilmaisia viranomaisinfoja ja seminaareja hyödynnetään, mutta niitä on kovin vaihtelevasti eri aloille (esim. opetustoimeen on, it-asioihin ei juuri koskaan). Etätöaika on madaltanut osallistumiskynnystä ja leikannut matkustuskuluja. Sisäistä koulutusta eli jo olemassa olevan osaamisen jakamista on tehty paljonkin.

Johtamisen vuosi 2021 oli edelleen koronan ja tiukan talouden vuoksi poikkeusvuosi, ja johtamisen painopisteet ovat yleisesti olleet priorisoinnissa, henkilöstön kannattelemissa yli vaikeuden tilanteiden ja kriittisiin asioiden nopeasti ja tehokkaasti reagoiden. Tietoyhteiskunta pyytää tietoa käyttöönsä ja tiedonhallintaan ja raportointiin liittyvät tehtävät ja työntekijän ja ajan osoittaminen niihin on yksi mainitsemisen arvoinen trendi. Hallinto- ja kehittämispalveluissa on lomituksen paikallisyksikön muutos, uusien ohjelmien käyttöönotto ja opettelu, koronatilanteen seuraaminen ja reagointi ja jotkin yksittäiset henkilöstötilanteet ovat olleet isoimpia johtamisenkin kannalta mietittäviä asioita. Organisaation johto on tunnistanut johtamisessa jokaisen persoonallisen johtamistavan ja johdettaviensa kanssa hioutuneen hyvän toimintatyylin sekä, että johtamisen tulisi kuitenkin aina olla henkilön työsuoritusta tukevaa.

6. KUNTAKONSERNILLE ASETETTUJEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Valtuuston asettamat taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet konsernin eri osille sisältyvät kuntastrategiaan ja talousarvioon.

Kuntakonsernille asetettujen tavoitteiden toteutumisen seuranta suoritetaan valtuuston kokouksien lisäksi valtuuston iltakoulussa annetuilla raporteilla eri toimialoilta ja toimenhaltijoilta,

kuntakonsernin tytäryhtiöiltä sekä tarkastuslautakunnan tekemällä tarkastustoimella. Tavoitteiden toteutumisen seuranta on riittävää.

Kuntakonsernille annetut tavoitteet on melko hyvin toteutuneet. Tilinpäätös näyttää -18 545,29 € tappiota, joka on liikevaihdon kokoluokka huomioiden varsin pieni. Tappion suurin syy on Korpelan Voima kuntayhtymän kirjaamasta tilikauden tappiosta, josta Kaustisen kunnan osuus on 14,42 %.

7. TALOUDEN TASAPAINOTTAMISTOIMENPITEIDEN ARVIOINTI

Talouden tasapainottaminen on onnistunut hyvin ja kunnan talouden välitön kriisiytymisen uhka on poistunut.

Voimassa olevan taloussuunnitelman ja toimenpideohjelmien riittävyys on hyvällä tasolla. Niitä tulee kuitenkin päivittää maan ja maailman nopeiden muutosten aiheuttamien haasteiden edessä herkillä otteella.

8. MUUT HAVAINNOT

Kunnan talous on saatu haastavien vuosien jälkeen terveelle tasolle ja SOTE-asioiden siirtyminen hyvinvointialueiden hoidettavaksi antaa mahdollisuuden keskittyä muihin tärkeisiin kunnan velvoitteisiin. Arvioinneissa tärkeimpiä haasteita näyttäisi olevan henkilöstön riittävyys ja jaksaminen, joihin on jo kiinnitetty huomiota, mutta asiaan on syytä edelleen panostaa ja saada toimintakulttuuri pysyvästi hyvälle tasolle.

9. YHTEENVETO

Kaustisen kunnan toiminnan suunta on hyvä ja yhdessä tekemisen meininki on karkeasti ottaen positiivista. Poliittisen päätöksenteon kulttuurissa on vielä hiomista, jotta demokratiaa ei tehtäisi negatioiden kautta vaan yhdessä asiallisesti keskustellen, sillä pieni kunta ei kestä suuria ristiriitoja.

Taloudellinen tilanne on viimein saatu hyvälle tasolle ja se antaa paljon mahdollisuuksia kehittää kuntaa. Aina on kuitenkin pidettävä jäitä hatussa, sillä hyvä talous on helpompi romuttaa kuin huono talous korjata.

Tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa esitetyistä havainnoista pyydetään selvityksen 30.9.2022 mennessä.

10. TARKASTUSLAUTAKUNNAN ESITYS KUNNANVALTUUSTOLLE

Tarkastuslautakunta esittää kunnanvaltuustolle, että se

1. hyväksyy vuoden 2021 tilinpäätöksen ja
2. vuoden 2021 taloutta ja hallintoa hoitaneille toimielinten jäsenille ja viranhaltijoille myönnetään vastuuvapaus tilikaudelta 1.1. – 31.12.2021
3. tilikauden tulos 833.157,17 euroa siirretään aikaisempien vuosien yli-/alijäämätilille.

11.ALLEKIRJOITUKSET

Kaustisella 27.5.2022

Juha Kauppinen
puheenjohtaja

Pilvi Norrena
varapuheenjohtaja

Seija Kaustinen
jäsen

Raija Läspä
jäsen

Toni Anttila
Jäsen

SIGNATURES

ALLEKIRJOITUKSET

UNDERSKRIFTER

SIGNATURER

UNDERSKRIFTER

This documents contains 17 pages before this page
Dokumentet inneholder 17 sider før denne siden

Tämä asiakirja sisältää 17 sivua ennen tätä sivua
Dette dokument indeholder 17 sider før denne side

Detta dokument innehåller 17 sidor före denna sida

authority to sign
representative
custodial

asemavaltuus
nimenkirjoitusoikeus
huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt
firmateckningsrätt
förvaltare

autoritet til å signere
representant
foresatte/verge

myndighed til at underskrive
repræsentant
frihedsberøvende